

Česká školní inspekce
Zlínský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Dětský domov a Speciální školy, Zlín, Lazy 3695

Lazy 3695, 760 01 Zlín

Identifikátor školy: 600 025 314

Termín konání inspekce: 3. - 6. květen 2005

Čj:	o5-1059/05-5229
Signatura	oo5ny527

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Dětský domov a Speciální školy, Zlín, Lazy 3695 (dále jen škola) je příspěvkovou organizací, jejímž zřizovatelem je Zlínský kraj. Součástími této organizace je Dětský domov, Pomocná škola, Přípravný stupeň pomocné školy, Praktická škola, Školní družina, Internát, Speciálně pedagogické centrum a Školní jídelna.

Ve školním roce 2004/2005 k datu inspekce navštívilo školu 86 žáků, kteří byli vzdělávání podle přijatých vzdělávacích programů pomocné školy a přípravného stupně, rehabilitačního vzdělávacího programu pomocné školy a jednoleté praktické školy. Žáci s nejhlubším mentálním postižením byli vyučováni na odloučených pracovištích Hrádek, zařízení pro děti a mládež s mentálním postižením ve Fryštáku a v Domově pro mentálně postižené Naděje Otrokovice.

PŘEDMĚT INSPEKCE

Personální a materiálně-technické podmínky, průběh a výsledky vzdělávání v předmětech čtení, věcné učení, pracovní a výtvarná výchova a praktické činnosti ve Speciálních školách ve školním roce 2004/2005 k datu inspekce.

PERSONÁLNÍ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Výuku sledovaných předmětů ve škole zajišťuje třináct pedagogů, z nichž pět nesplňuje podmínky odborné kvalifikace pro tento typ škol.

Při tvorbě úvazků nejvíce přihlíží ředitelka školy k potřebám zdravotně postižených žáků, vychází však také z aktuálních potřeb školy a jednotlivých specializací učitelů.

Součástí organizačního řádu školy je i účelně a funkčně vypracované organizační schéma, ze kterého jasně vyplývají kompetence jednotlivých pracovníků. Přenos informací uvnitř školy je kvalitně zabezpečen každodenním kontaktem vedení s vyučujícími, jejich účastí na jednání pedagogické rady jako hlavního poradního orgánu ředitelky školy, pravidelných ranních pondělních schůzkách a nástěnkami v prostorách školy. Také metodické sdružení učitelů se průběžně zabývá novými poznatky v oblasti speciálního školství a organizačními záležitostmi školy. Kontrolní a hospitační činnost vedení školy probíhá v souladu se zpracovaným celoročním plánem, z jejich závěrů jsou přijímána účinná opatření (například zabezpečení odpovídajících pracovišť pro pracovní činnosti žáků praktické školy). V promyšleně zpracovaném plánu personálního rozvoje klade ředitelka školy důraz na doplnění studia speciální pedagogiky u nekvalifikovaných učitelů, prohlubování odborností a znalostí jednotlivých pedagogů. Z předložených osvědčení vyplývá vysoká angažovanost pracovníků školy v této oblasti.

Personální podmínky vzdělávání jsou ve sledovaných předmětech hodnoceny jako vynikající.

MATERIÁLNĚ-TECHNICKÉ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

V hlavní budově se nachází škola, internát a dětský domov. Škola má k dispozici kmenové třídy, odborné učebny (šicí dílna, cvičná kuchyň, keramická dílna, hudebna aj.), relaxační

místnost, pracovnu zdravotní pracovnice a sborovnu. Zde je umístěna žákovská a učitelská knihovna. Převážná část učeben školy, ve kterých sledovaná výuka probíhala, se vyznačovala menším prostorem. Z těchto důvodů také nešlo plně využít relaxačních zón, které mají jednotlivé kmenové třídy k dispozici. Estetičnost všech prostor školy se vyznačuje vysokou úrovní a podněcuje seberealizaci žáků. Škola má k dispozici dostatečné množství učebnic, didaktických a kompenzačních pomůcek. Vzhledem k malému počtu kabinetů a nedostatku úložných prostor mají vyučující převážnou část materiálu v odborných učebnách a kmenových třídách. Učitelé si také jednotlivé pomůcky částečně vyrábí sami, popřípadě ve spolupráci se školníkem, který se aktivně v této oblasti angažuje.

K zabezpečení výuky pracovní a výtvarné výchovy a praktických cvičení chybí škole oddělené prostory pro práci s keramickou hlinou, se dřevem, popřípadě s kovem. Stávající pracovny nevyhovují zcela psychohygienickým zásadám, protože se nacházejí ve sklepních prostorách. Pěstitelské práce jsou příkladně zabezpečeny na přilehlém pozemku se skleníkem. Vybavení pracovišť pracovními stoly, nástroji a pomůckami umožňuje vyučujícím realizovat plánované pracovní činnosti žáků.

Výuka praktického cvičení se v tomto školním roce realizuje také v sedmi smluvně zabezpečenými pro stanovenou činnost vhodnými pracovišti (chráněné dílny, velkoobchod).

Materiálně-technické podmínky umožňují velmi dobrým způsobem realizovat přijaté vzdělávací programy.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací programy

Vzdělávací programy pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy, rehabilitačního vzdělávacího programu pomocné školy a jednoleté praktické školy jsou realizovány v souladu s platným Rozhodnutím o zařazením do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení. Výuka všech sledovaných předmětů byla v souladu se schválenými učebními dokumenty výše uvedených vzdělávacích programů. Ředitelka školy vzhledem k psychickým a fyzickým možnostem žáků účelně upravila učební plán ve vyšší stupeň pomocné školy tím, že snížila týdenní hodinovou dotaci pracovní a výtvarné výchovy. Individuálně vzdělávací plány jednotlivých žáků jsou kvalitně zpracovány, vyučující s nimi operativně pracují a pravidelně je vyhodnocují s cílem nacházet další vhodný způsob stimulace žáků.

Dokumentace týkající se vzdělávání žáků byla průkazně vedena. Stanovený rozvrh hodin a délky přestávek plně respektovaly psychohygienické zásady. Nový školní řád je funkčně vypracován s ohledem na každodenní provoz školy a specifické záležitosti tohoto zařízení.

Ve škole působí výchovná poradkyně, která je současně metodičkou prevence sociálně patologických jevů. Ve své činnosti se promyšleně věnuje problematikám žákům, možnostmi profesního uplatnění absolventů, metodickému a informačnímu poradenství pro rodiče i učitele. Aktivně spolupracuje s třídními učiteli a vychovateli, vedením školy, odbornými lékaři, sociální pracovníci školy, zdravotní pracovníci školy a řadou státních i nestátních organizací.

Aktuální informace získávají žáci bezodkladně od svých třídních učitelů. Rodiče využívají možnosti návštěvy školy, v případě problému (docházka do školy, hygiena) výchovná poradkyně navštěvuje jednotlivé rodiny.

Průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaných předmětech

Pracovní a výtvarná výchova

Stanovené cíle sledovaných hodin byly v souladu s cíli přijatých vzdělávacích programů, formovaly se vzhledem k aktuálnímu stavu jednotlivých tříd a respektovaly individuální pracovní schopnosti žáků. Stanovené pracovní činnosti vždy navazovaly na již osvojené pracovní dovednosti žáků, při práci s náradím byly důsledně připomínány zásady bezpečnosti. Prostředí učeben bylo podnětné vzhledem ke stanoveným výukovým cílům především v oblasti názornosti. Žáci plně využívali připraveného materiálu i pracovních pomůcek.

Vnitřní členění sledovaných hodin bylo vždy přizpůsobeno potřebám žáků, vyučovací čas byl účelně využit. Učitelé přirozenou a nenásilnou formou uplatňovali názorné a praktické vyučovací metody, ojediněle žáci dokázali použít své vlastní postupy, což vyučující vždy slovně ocenili. Žáci aktivně pracovali ve skupinkách i individuálně převážně pod odborným vedením pedagogů. Tempo výuky bylo přiměřené, učitelé respektovali individuální potřeby zařazováním účelné relaxace a změnami v činnostech i prostředí. Ve všech hodinách vystupovali pedagogové jako výrazní organizátoři. Informace předávali žákům srozumitelnou a jasnou formou, intenzivně dopomáhali při technickém problému, který se během práce vyskytnul. Značný podíl na úspěšném dokončení jednotlivých činností měla smysluplná úvodní a průběžná motivace, která udržovala žáky v aktivním zapojení téměř po celou dobu výuky. Učitelé také žáky neustále slovně povzbuzovali, často pozitivně hodnotili a oceňovali jejich pokrok. Svých vynikajících komunikačních dovedností dokázali využít k vytváření pozitivních mezilidských vztahů, při některých činnostech zdůrazňovali nutnost spolupráce. To se odrazilo nejen v příjemné atmosféře během výuky, ale také v klidné komunikaci mezi jednotlivými žáky.

V závěru sledovaných hodin často žáci společně s vyučujícími zhodnotili vlastní výrobky a výrobky svých spolužáků.

Průběh a výsledky vzdělávání v pracovní a výtvarné výchově jsou hodnoceny jako vynikající.

Čtení a věcné učení

Hospitace proběhly v osmi třídách pomocné školy všech stupňů, stanovené cíle výuky byly přiměřené a konkrétní. Probírané učivo navazovalo na již osvojené znalosti žáků. Plánování a příprava učitelek na jednotlivé hodiny byly promyšlené, v některých třídách působil souběžně s třídní učitelkou další pedagog, což se pozitivně promítlo do kvality pedagogického procesu.

Z hlediska materiálního zabezpečení měli žáci dostatek manipulačních, kompenzačních a didaktických pomůcek, kterých v průběhu výuky v plné míře používali. Při samostatné práci účelně využívali pracovních listů a učebnic.

Organizace výuky byla přizpůsobena specifickým vzdělávacím potřebám žáků. Střídání předmětů v kratších časových úsecích, než je běžná vyučovací hodina, zohledňovala jejich individuální předpoklady pro vzdělávání především z hlediska schopnosti koncentrace. Zvláště v nižších ročnících pomocné školy a přípravném stupni přihlížely vyučující k momentálnímu zájmu žáků o vyučování a jejich únavě. Ve všech sledovaných hodinách učitelky uplatňovaly vhodné metody a formy práce založené na maximální názornosti. Úkoly žákům zadávaly individuálně podle jejich subjektivních možností a předpokladů. Pozornost soustřeďovaly na rozvíjení rozumových schopností, vytváření dovedností a návyků

nezbytných pro osvojování základů čtení a psaní, stejně jako jemné a hrubé motoriky. Časté změny činností příznivě ovlivňovaly psychohygienu procesu a přiměřeně také kompenzovaly menší možnost realizovat pohybové aktivity a střídání pracovních míst. Ve všech hodinách bylo zřetelné zohledňování rozdílu dosaženého stupně mentálního rozvoje žáků, výrazný byl také individuální přístup vyučujících k plnění úkolů z hlediska jejich náročnosti. Výsledky systematicky důsledné a pečlivé výuky byly zřetelné ve vyšších stupních pomocné školy jak v délce pozornosti, schopnosti porozumění a komunikace, tak i ve znalosti učiva.

Ve všech sledovaných hodinách se učitelky snažily žáky získávat pro činnost výraznou motivací, neustálým oceňováním jejich výkonů, povzbuzováním a empatií. Pokyny směrem k žákům byly srozumitelné a konkrétní. Žáci měli k učitelkám maximální důvěru a sami spontánně projevovali pozitivní vztah k dospělým. Atmosféra ve třídách v průběhu hospitací byla klidná a srdečná.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětech čtení a věcné učení jsou hodnoceny jako vynikající.

Praktická cvičení

Kvalitní plánování a příprava pedagogů vycházela ze stanovených cílů poskytnout žákům osvojení praktických dovedností a umožnit jim vykonávat jednoduché pracovní činnosti. V souladu s náplní předmětu byl zabezpečen vhodný výběr pracovišť s rozdělením třídy na dvě skupiny. Rozvržení hodin v rámci týdenního rozvrhu (dva dny v týdnu po šesti hodinách) bylo z hlediska podmínek pro následné uplatnění žáků v pracovním procesu optimální. Při přípravě výuky byly respektovány individuální zvláštnosti žáků, jejich zdravotní stav a další specifické problémy, vyplývající z povahy a stupně postižení.

Sledované vyučování probíhalo v odpovídajících prostorách klasické velkoprodejny a v esteticky vyzdobených pracovištích chráněné dílny a školy. Při výuce měli žáci dostatek potřebných nástrojů a materiálu.

Praktické zkušenosti a pedagogický um učitelek se výrazně projevily hlavně při zařazení žáků do jednotlivých činností a jejich rozdělení na pracovištích velkoprodejny nebo při práci v chráněné dílně. Při výkladu a popisu pracovních činností učitelky vhodně využívaly mezipředmětové vztahy a vlastní zkušenosti žáků. Veškeré činnosti byly žákům názorně předváděny a objasněny. Učitelky důsledně dbaly na udržování pořádku na pracovišti, na dodržování hygienických a bezpečnostních pravidel a na osvojování kulturních návyků žáků. V průběhu samostatných činností byli žáci vedeni ke správné organizaci práce. Učitelky pokyny a informace předávaly žákům srozumitelně a věcně. Průběh výuky umožňoval volit individuální pracovní tempo a úspěšnou seberealizaci všem žákům. Byla účelně podporována kooperace. Používané vyučovací metody odpovídaly individuálním schopnostem a věkovým zvláštnostem žáků a vedly ke stanoveným cílům praktického cvičení.

Výcvik zručnosti a pracovní dovednosti žáků, průběžná i vstupní motivace byly směřovány k jejich praktickému životu, a tak byl vytvářen pozitivní vztah žáků k manuální práci. Důležitým motivačním prvkem výuky byl zdařilý praktický výrobek a zařazení do pracovního procesu.

Vzájemná komunikace v průběhu vzdělávacího procesu mezi vyučujícími a žáky byla bezprostřední, individuální pomoc pomalejšími byla samozřejmostí. Ve výuce bylo příznivé psychosociální klima. Vztahy učitel – žák byly ve sledované výuce pozitivní a kladně ovlivňovaly výsledky učení. Chování žáků k sobě navzájem bylo přátelské.

Vyučující pracovní činnosti žáků průběžně hodnotily a prováděly korekční postupy. Často využívaly pochvaly a povzbuzení. Hodnocení kvality práce vystihovalo klady i analýzu případných nedostatků, bylo využíváno i sebehodnocení a vzájemné hodnocení žáků. Oceňován byl především i drobný pokrok s ohledem na jejich individuální schopnosti. Písemné hodnocení i konkrétní pracovní činnosti byly zaznamenávány do pracovních sešitů žáků a známky jsou pravidelně zapisovány do studijních průkazů.

Průběh a výsledky vzdělávání v praktickém cvičení jsou hodnoceny jako vynikající.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Vzhledem k různé míře mentálního postižení žáků nelze výsledky vyučování frontálně vyhodnocovat testovacími technikami. Vedení školy vyhodnocuje zhotovené výrobky žáků i schopnost žáků zařadit se v pracovním procesu. Průběžně sleduje, zda pracovní činnost žáků plní funkci pracovně rehabilitační s následným možným produktivním efektem.

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání

Celkový průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaných předmětech jsou hodnoceny jako vynikající.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

- Škola spolupracuje s odborníky v oblasti canisterapie, kteří pracují se psy a dětmi ve skupinkách i jednotlivých třídách.
- Zabezpečuje hipoterapii v Jaroslavicích.
- Pořádá a účastní se řady sportovních (České hnutí speciálních olympiád), kulturních i pobytových akcí pro žáky.
- Spolupracuje se Sdružením pro pomoc mentálně postiženým, Uníí rodičů, Výzkumným ústavem pedagogickým, Psychopedickou společností, Institutem pedagogicko psychologického poradenství, katedrou speciální pedagogiky UP v Olomouci, speciálními školami, 17. ZŠ, Gymnáziem Zlín aj.
- Podílí se na vedení praxe studentů pedagogických škol v regionu.
- Metodicky spolupracuje s chráněnými dílnami ERGO při umísťování absolventů.
- Ve dnech inspekce škola obdržela od Zlínského kraje ocenění v oblasti prevence sociálně patologických jevů.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení vydané MŠMT čj. 32 240/03-21 s účinností od 1. července 2004 ze dne 4. května 2004

2. Zřizovací listina Pomocné školy a Praktické školy, Zlín, Lazy 3695 vydaná po schválení Zastupitelstva Zlínského kraje čj. 285/2001 ze dne 13. června 2001
3. Změna zřizovací listiny Dodatek č. 1 vydaná po schválení Zastupitelstva Zlínského kraje čj. 3520/2001/ŠK ze dne 28. listopadu 2001
4. Dodatek č. 2 ke Zřizovací listině Pomocné školy a Praktické školy, Zlín, Lazy 3695 vydaný po schválení Zastupitelstva zlínského kraje čj. KUZZL 8319/2004/ŠK s účinností od 1. července 2004 ze dne 23. června 2004. (Změna názvu organizace)
5. Doklad o nejvyšším dosaženém vzdělání učitelů v předmětech čtení, věcné učení, pracovní a výtvarná výchova a praktické činnosti ve Speciálních školách ve školním roce 2004/2005 k datu inspekce
6. Zápisy z jednání pedagogické rady ve školním roce 2004/2005 k datu inspekce
7. Organizační řád školy ze dne 25. dubna 2005
8. Školní řád ze dne 25. dubna 2005
9. Zápis z metodické porady ve školním roce 2004/2005 k datu inspekce
10. Plán kontrolní a hospitační činnosti ve školním roce 2004/2005
11. Zápisy z hospitační činnosti ve školním roce 2004/2005 k datu inspekce
12. Časový plán hospitačí pro druhé pololetí školního roku 2004/2005
13. Plán výchovného poradenství ve školním roce 2004/2005
14. Individuální vzdělávací plány žáků přípravného stupně a rehabilitačního programu ve školním roce 2004/2005
15. Měsíční plán praxe – duben 2005
16. Měsíční plán praxe – květen 2005
17. Katalogové listy žáků školy ve školním roce 2004/2005 ke dni inspekce
18. Třídni knihy ve školním roce 2004/2005 k datu inspekce
19. Dohody se smluvními pracovišti – školní rok 2004/2005 k datu inspekce
20. Plán prevence sociálně patologických jevů ve školním roce 2004/2005
21. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků ve školním roce 2004/2005
22. Rozvrh hodin ve školním roce 2004/2005 ke dni inspekce

ZÁVĚR

Personální zabezpečení ve sledovaných předmětech umožňuje škole realizovat přijaté vzdělávací programy. Organizační struktura, činnost poradních orgánů, informační systém, úzká spolupráce mezi vedením školy a ostatními zaměstnanci zajišťují ředitelce školy vynikající řízení. Vysoká společenská i odborná angažovanost v oblasti péče o zdravotně znevýhodněné žáky přispívá k velmi dobrému jménu školy na veřejnosti.

Škola využívá všech prostor, které jsou jí v současné době k dispozici. Chybí dílny pro práci s kovem a dřevem, také dílna pro práci s keramickou hlinou není optimální z hlediska psychohygieny. Pěstitelské práce jsou však zajištěny vynikajícím způsobem. Škola disponuje velkou řadou kompenzačních a didaktických pomůcek. Řadu z nich si vyučující vyrábí sami.

Sledovaná výuka byla vedena odborně správně s převahou individuálních forem práce a činností. Zvolené vyučovací metody podporovaly aktivitu žáků, snažily se rozvíjet jejich

samostatnost a pracovní návyky. Vyučující citlivě reagovali na aktuální stav jednotlivých žáků, vhodně měnili činnosti a vřazovali relaxační pobyty v místnosti k tomu určené. Komunikace mezi vyučujícími a žáky byla na vynikající úrovni, rozvoji řečových dovedností žáků byla věnována nadprůměrná pozornost.

V závěru je třeba ocenit nejen práci ředitelky školy a celého vedení, ale také všech pedagogických pracovníků, kteří svým citlivým a vnímavým způsobem zajišťují vzdělání žáků se středním a těžkým mentálním postižením.

Hodnotící stupnice:

vynikající	velmi dobrý	dobry (průměrný)	vyhovující	nevyhovující
------------	-------------	------------------	------------	--------------

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Inspekční tým	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Hana Pátková	Hana Pátková v. r.
Členka týmu	Mgr. Věra Víchová	Věra Víchová v. r.
Členka týmu	Mgr. Alena Demlová	Alena Demlová v. r.
Členka týmu	Bc. Jana Bílková	Jana Bílková v. r.
Členka týmu	Helena Hlušková	Helena Hlušková v. r.

Ve Zlíně dne 27. května 2005

Razítko

Dle § 174 odst. 13 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím převzetí na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká inspekce, Zlínský inspektorát, Zarámí 88, P. O. Box 225, 760 01 Zlín. Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem ČŠI k jejich obsahu zasílá ČŠI zřizovateli a školské radě, inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná.

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Datum: 3. června 2005

Razítko

Ředitelka školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Mgr. Jana Gavendová, ředitelka školy

Jana Gavendová v. r.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát: Krajský úřad Zlínského kraje Odbor školství, mládeže a sportu, Tř. T. Bati 21, 761 90 Zlín	Datum odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel: Zlínský kraj se sídlem ve Zlíně, tř. T. Bati 21, 761 90 Zlín	4. července 2005	o5-1059/05-5229 o5-1059/05-5229
Školská rada v době inspekce nebyla zřízena	-	-

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Připomínky nebyly podány.